

Universiteit Antwerpen

Bachelor in de fysica

(academisch gerichte bachelor)

10 juni 2008

Accreditatie bestaande opleiding

NVAO Accreditatierapport en -besluit

## Inhoud

<b>1</b>	<b>Samenvattende conclusie</b>	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>Besluit</b>	<b>5</b>
<b>3</b>	<b>Werkwijze en verantwoording</b>	<b>6</b>
	3.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie	6
	3.2 Werkwijze	7
	3.3 Domeinspecifiek referentiekader	8
	3.4 Overwegingen NVAO	8
<b>4</b>	<b>Opleiding</b>	<b>11</b>
<b>5</b>	<b>Beoordeling</b>	<b>12</b>
	5.1 Doelstellingen opleiding	12
	5.2 Programma	13
	5.3 Inzet personeel	14
	5.4 Voorzieningen	15
	5.5 Interne kwaliteitszorg	16
	5.6 Resultaten	18
<b>6</b>	<b>Oordelen visitatiecommissie</b>	<b>20</b>
<b>7</b>	<b>Oordelen NVAO</b>	<b>21</b>
<b>8</b>	<b>Aanvullende stukken instelling</b>	<b>22</b>
	8.1 Inleiding	22
	8.2 Analyse omtrent de opmerkingen uit het <i>Aanvullend document</i>	22
<b>9</b>	<b>Opmerkingen en bezwaren</b>	<b>24</b>
<b>10</b>	<b>BIJLAGE 1 – <i>Aanvullend document</i> Universiteit Antwerpen</b>	<b>27</b>
<b>11</b>	<b>BIJLAGE 2 – Proces-verbaal hoorzittingprocedure</b>	<b>27</b>
<b>12</b>	<b>BIJLAGE 3 – Nota van de Universiteit Antwerpen met technische opmerkingen en formele bezwaren</b>	<b>27</b>
<b>13</b>	<b>BIJLAGE 4 – Advies nr. 2008/1 van het Adviescollege voor bezwaren</b>	<b>27</b>

## 1 Samenvattende conclusie

Bij brief van 27 juni 2007 heeft de Universiteit Antwerpen bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een accreditatieaanvraag ingediend voor de opleiding Bachelor in de fysica (academisch gerichte bachelor) steunend op een visitatierapport uitgevoerd door een evaluatieorgaan i.c. de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR). De aanvraag is ontvangen op 31 juli 2007.

### *Procedurele eisen*

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De visitatiecommissie heeft het visitatieprotocol gevolgd zoals vastgesteld door het evaluatieorgaan;
- Het referentiekader gehanteerd door de visitatiecommissie bevat alle onderwerpen en facetten van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO (accreditatiekader) inclusief een domeinspecifieke vertaling. De facetten worden evenwel in een afwijkende volgorde behandeld;
- De visitatiecommissie heeft de beslisregels beschreven in het accreditatiekader adequaat toegepast;
- De gevolgde procedure is in overeenstemming met het toetsingskader voor de werkwijze van de VLIR en VLHORA als evaluatieorgaan of de erkenningsregeling van andere evaluatieorganen;
- Aan de accreditatieaanvraag heeft de Universiteit Antwerpen, conform artikel 6, 6°, van het NVAO-reglement Vormvereisten, een nota toegevoegd ter aanvulling en bijstelling van het visitatierapport (*Aanvullend document*) – BIJLAGE 1.

Een samenlezing van dit *Aanvullend document* met het visitatierapport leidde tot de vaststelling van een aantal knelpunten in het kader van de zorgvuldigheidstoetsing. Daartoe heeft de NVAO een hoorzittingprocedure in de zin van artikel 59bis van het decreet van 4 april 2003 ingesteld waarbij (vertegenwoordigers van) de visitatiecommissie, de instelling en het evaluatieorgaan mondeling zijn gehoord. De vastgestelde knelpunten hebben betrekking op het onderwerp Interne kwaliteitszorg en de onderliggende facetten die alle negatief zijn beoordeeld door de visitatiecommissie.

De hoorzittingcommissie heeft vervolgens naar aanleiding van de tijdens de hoorzitting bijkomend aangeleverde informatie advies uitgebracht inhoudende dat de hoorzittingcommissie zich aansluit bij de negatieve beoordeling door de visitatiecommissie. Op basis van het advies van de hoorzittingcommissie heeft de NVAO besloten om het negatieve eindoordeel van de visitatiecommissie over te nemen.

### *Inhoudelijke eisen*

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het oordeel van de visitatiecommissie over de kwaliteit van de opleiding is mede gebaseerd op een vergelijking met verwante opleidingen en zo mogelijk internationaal gehanteerde normen voor opleidingen in het relevante domein;

- In het visitatierapport vastgesteld door de visitatiecommissie is voldoende gemotiveerd waarom de opleiding al dan niet aan de criteria van het beoordelingskader (hoofdstuk 2) voldoet zodat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het visitatierapport behandelt minimaal de zes in het accreditatiekader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet is een oordeel gegeven op de vierpuntsschaal op basis waarvan per onderwerp een oordeel volgt. De oordelen zijn onderbouwd met feiten en analyses. Het visitatierapport wordt afgesloten met een samenvattend oordeel over de opleiding;
- Het visitatierapport geeft inzicht in de kwaliteit van de visitatiecommissie. Het visitatierapport bevat informatie over de omvang en de samenstelling van de visitatiecommissie, en over haar onafhankelijkheid, deskundigheid en gezaghebbendheid.

## 2 Besluit

betreffende de accreditatie van de Bachelor in de fysica (academisch gerichte bachelor) van de Universiteit Antwerpen

De NVAO,  
Na beraadslaging,  
Besluit:

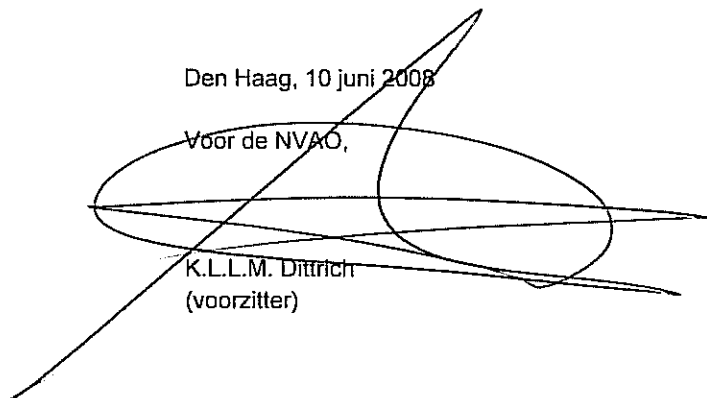
Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met negatief eindoordeel voor de opleiding Bachelor in de fysica (academisch gerichte bachelor) van de Universiteit Antwerpen goedgekeurd. De opleiding wordt derhalve niet geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen die in Antwerpen wordt georganiseerd.

Overeenkomstig artikel 56 van voornoemd decreet van 4 april 2003 heeft dit besluit voor gevolg dat de opleiding vanaf het academiejaar 2008-2009 niet meer kan worden georganiseerd en dat de graad van Bachelor niet meer kan worden uitgereikt, onverminderd de mogelijkheden om bij de Vlaamse Regering een georganiseerd beroep in te stellen (artikel 60quater van het decreet van 4 april 2003) of om een tijdelijke erkenning aan te vragen (artikel 60bis van het decreet van 4 april 2003).

Den Haag, 10 juni 2008

Voor de NVAO,

K.L.L.M. Dittich  
(voorzitter)



### 3 Werkwijze en verantwoording

Bij brief van 27 juni 2007 heeft de Universiteit Antwerpen bij de NVAO een accreditatie-aanvraag ingediend voor de opleiding Bachelor in de fysica (academisch gerichte bachelor) steunend op een visitatierapport van een evaluatieorgaan i.c. de VLIR. De aanvraag is ontvangen op 31 juli 2007.

De NVAO heeft deze aanvraag beoordeeld aan de hand van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen (14 februari 2005), conform de Handleiding accreditatie Vlaamse Gemeenschap (8 mei 2007) en het Reglement tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en Toets Nieuwe Opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap (14 februari 2005).

#### 3.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie

Evaluatieorgaan: VLIR.

Visitatiecommissie:

- Voorzitter:
  - prof. dr. J. Sengers, distinguished university research professor, University of Maryland;
- Leden:
  - prof. dr. D. Pfannkuche, hoogleraar theoretische natuurkunde van vaste stoffen, Universität Hamburg;
  - prof. dr. F. Saris, decaan van de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen, hoogleraar natuurkunde, Universiteit Leiden, onderwijskundig lid;
  - prof. dr. P. Thiry, hoogleraar experimentele natuurkunde, Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix;
  - prof. dr. E. van den Heuvel, hoogleraar sterrenkunde, Universiteit Amsterdam;
  - dr. H. Maes, vice-president IMEC;
  - A. Roose, studente tweede licentie natuur- en sterrenkunde, Universiteit Gent (op 1 mei 2005).
- Secretarissen:
  - P. Van Der Voort, stafmedewerker VLIR;
  - I. De Vooght, stafmedewerker VLIR.

De Erkenningscommissie heeft bij besluit van 25 juli 2005 en 19 september 2005 bevestigd dat de samenstelling van deze visitatiecommissie voldoet aan de criteria van onafhankelijkheid die gelden voor opleidingen van ambtshalve geregistreerde instellingen.

### 3.2 Werkwijze

Ter voorbereiding van de visitatie is aan de instelling gevraagd om een uitgebreid zelfevaluatie-rapport op te stellen. Het zelfevaluatie-rapport bevat naast feitelijke beschrijvingen per onderwerp en per facet van het accreditatiekader ook de toekomst-perspectieven en een kritische sterkte-zwakteanalyse. Daarnaast is een aantal verplichte bijlagen opgenomen, onder andere een beschrijving van het programma, cursusbeschrijvingen, examen-vragen en studenten- en personeelstabellen. De commissie-leden hebben verder een tweetal eindverhandelingen geselecteerd uit een lijst van recente eindverhandelingen en ze hebben deze grondig gelezen.

De visitatiecommissie hield haar installatievergadering op 22 september 2005. Tijdens deze vergadering zijn de commissieleden nader ingelicht over het visitatieproces en hebben zij zich concreet voorbereid op het af te leggen bezoek. Ook heeft de visitatiecommissie op deze vergadering haar referentiekader geformuleerd. Daarnaast is het programma van het bezoek opgesteld en is een eerste bespreking gehouden van het zelfevaluatie-rapport.

Het locatiebezoek vond plaats op 29 november tot en met 1 december 2005. De visitatiecommissie heeft gesprekken gevoerd met alle geledingen die betrokken zijn bij het onderwijs in de natuurkunde. Ook is een veelheid van documenten ter inzage gelegd ten behoeve van de visitatiecommissie zoals: het leermateriaal (cursussen, handboeken, syllabi), verslagen van de belangrijke beleidsvormende of beleidsopvolgende organen (faculteitsraad, onderwijscommissies, departementsraden), documenten die betrekking hebben op de interne kwaliteitszorg (enquêteformulieren, niet-persoonsgebonden evaluatie van het onderwijs), documenten aangaande de procedures van curriculumherzieningen, c.q. de omvorming naar de bachelor-masterstructuur, voorbeelden van informatieverstrekking aan aspirant-studenten, etc. Bovendien zijn nog enkele tientallen eindverhandelingen bijkomend ter inzage gelegd.

Het bezoekschema voorzag naast gesprekken met het bestuur van de faculteit, de opleidingsverantwoordelijken, de studenten, de assistenten, de docenten en de facultaire en opleidingsgebonden beleidsmedewerkers, ook in een bezoek aan de faciliteiten (inclusief bibliotheek, practicalokalen en computerfaciliteiten), een gesprek met de afgestudeerden van de opleidingen en een spreekuur waarop de visitatiecommissie bijkomend leden van de opleiding kon uitnodigen of waarop personen op een vertrouwelijke wijze door de visitatiecommissie konden worden gehoord.

Tot slot heeft de commissie haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen vastgelegd in een visitatierapport. De opleidingsverantwoordelijken van de opleiding is in de gelegenheid gesteld om op het conceptrapport te reageren.

### 3.3 Domeinspecifiek referentiekader

Bij de beoordeling is de visitatiecommissie uitgegaan van een referentiekader met algemene doelstellingen, eindtermen en kwaliteitseisen. De visitatiecommissie heeft tevens een aantal domeinspecifieke eisen geëxpliciteerd. Hiervoor baseerde de visitatiecommissie zich op het referentiekader van de VLIR-visitatie Natuurkunde in 1999, op de Europese rapporten 'Tuning summary of common reference points for Physics' en 'Tuning educational structures in Europe', op de Internationale onderwijsvisitatie Natuur- en Sterrenkunde van de VSNU in 1997 en de Onderwijsvisitatie Natuur- en Sterrenkunde van de VSNU in 2002. Ook neemt de visitatiecommissie een aantal aanbevelingen van de vorige Vlaamse visitatiecommissie over als bijzondere aandachtspunten.

Het referentiekader is voor het locatiebezoek voorgelegd aan de opleiding en tijdens het bezoek met de opleiding bediscussieerd.

### 3.4 Overwegingen NVAO

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het evaluatieorgaan heeft overtuigend aangetoond dat het oordeel in onafhankelijkheid tot stand is gekomen. Uit het onafhankelijkheidsbesluit van de Erkenningscommissie en de onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden blijkt tevens dat de commissieleden in onafhankelijkheid tot hun oordeel zijn gekomen. De NVAO concludeert dat de visitatie en het beoordelingsproces in volstreekte onafhankelijkheid hebben plaatsgevonden;
- De visitatiecommissie bestond uit zeven leden inclusief een student. Op basis van de in het visitatierapport beschreven informatie, waar onder cv's, heeft de NVAO vastgesteld dat de onderwijsdeskundigheid en de deskundigheid in de didactiek, de vakdeskundigheid binnen de discipline en het afnemende veld, en de relevante deskundigheid op het gebied van internationale ontwikkelingen van de discipline aanwezig waren. De deskundigheid binnen de commissie omvatte voldoende de gehele breedte van de opleiding.

De visitatiecommissie was bijgevolg voldoende deskundig en gezaghebbend om de beoordeling uit te voeren.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met het visitatieprotocol, zoals voorgelegd bij erkenning of toetsing:

- Het visitatierapport geeft voldoende aan dat het visitatieprotocol effectief werd gevolgd;
- In het visitatierapport verklaart de visitatiecommissie dat de zelfevaluatie voldoende basis bood en dus voldoende zelfkritisch was;
- Het evaluatieorgaan heeft naar het oordeel van de NVAO overtuigend gegarandeerd dat de visitatiecommissie adequaat heeft gewerkt;
- De visitatiecommissie heeft de beschikking gekregen over eerdere visitatierapporten en heeft getoetst of de wijze waarop opleidingen met eerdere aanbevelingen en adviezen zijn omgegaan voldoende is.



De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met een domeinspecifiek referentiekader dat voldoet aan de eisen gesteld in de erkenningsregeling/toetsingsregeling en het NVAO-kader. Daarbij is aangesloten bij:

- eisen gesteld door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk aan een opleiding in het domein;
- kaders gehanteerd in eerdere visitatie;
- indien beschikbaar beroepsprofielen;
- referentiekader aangereikt door opleiding, dat voldoende situering geeft van de opleiding in nationaal en/of internationaal verband en m.b.t. relevante beroepspraktijk;
- wettelijke eisen voor beschermde beroepen.

Voorts komt de NVAO tot de volgende vaststellingen:

- Een samenlezing van het *Aanvullend document* met het visitatierapport leidde tot de vaststelling van een aantal knelpunten in het kader van de zorgvuldigheidstoetsing. De vastgestelde knelpunten hebben betrekking op het onderwerp Interne kwaliteitszorg en de onderliggende facetten die alle negatief zijn beoordeeld door de visitatiecommissie. Daartoe is een hoorzittingprocedure ingesteld waarbij (vertegenwoordigers van) de visitatiecommissie, de instelling en het evaluatie-orgaan mondeling zijn gehoord. De hoorzittingcommissie heeft vervolgens naar aanleiding van de tijdens de hoorzitting bijkomend aangeleverde informatie advies uitgebracht inhoudende dat de hoorzittingcommissie zich aansluit bij de negatieve beoordeling door de visitatiecommissie. Op basis van het advies van de hoorzitting-commissie heeft de NVAO besloten om het negatieve eindoordeel van de visitatiecommissie over te nemen.
- De werkwijze van de visitatiecommissie bij de beoordeling van de opleiding Bachelor in de fysica van de Universiteit Antwerpen is zorgvuldig en gedegen geweest. De gevolgde werkwijze en procedure, en de geraadpleegde informatiebronnen zijn helder en nauwkeurig geformuleerd en vermeld.
- De visitatiecommissie heeft haar oordeel opgesteld en onderbouwd in overeenstemming met het visitatieprotocol en heeft de daarbij behorende beslisregels gevolgd. Voor de facetten geldt dat de analyses van de visitatiecommissie duidelijk en consistent zijn, en ze leiden tot heldere conclusies. Op onderwerpniveau zijn de oordelen over de facetten op een juiste en zorgvuldige wijze afgewogen en neergelegd in heldere conclusies.
- De visitatiecommissie heeft hiertoe op een zorgvuldige wijze een domeinspecifiek referentiekader vastgesteld.
- Het kwaliteitsoordeel bij de toetsing is mede gebaseerd op een vergelijking met verwante opleidingen en internationaal geaccepteerde criteria voor opleidingen in het domein van de natuurkunde.
- De visitatiecommissie heeft in haar advies een aantal kritische kanttekeningen opgenomen. De NVAO onderschrijft deze en brengt deze onder de aandacht van de opleiding.
- De visitatiecommissie heeft in het kader van het verbeterperspectief aanbevelingen in het visitatierapport opgenomen.

Tot slot heeft de NVAO ook kennis genomen van de algemene, inhoudelijke bevindingen van de visitatiecommissie, die in het rapport zijn opgenomen. De belangrijkste aandachtspunten van de visitatiecommissie die voor alle opleidingen natuurkunde gelden, zijn: (1) de lage instroom van studenten natuurkunde; (2) de slagkracht voor de onderwijscommissies bij het toewijzen van lesopdrachten en een formele betrokkenheid bij het aanwervingsbeleid; 3) de betrokkenheid van het beroepenveld en de alumni in het beleid van de opleiding; (4) het gebrek aan informatie over de oorzaken van studie-uitval en de lage slaagpercentages; (5) de magere deelname aan internationale uitwisselingsprogramma's door de studenten; (6) een meer actief beleid ter bevordering van de carrières van vrouwelijke wetenschappers.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de beoordeling van de voorliggende opleiding zorgvuldig en gedegen tot stand is gekomen, en dat het eindoordeel van de visitatiecommissie deugdelijk is gemotiveerd.

## 4 Opleiding

Beschrijving van de opleiding:

- instelling: Universiteit Antwerpen
- aard instelling: ambtshalve geregistreerde instelling
- vestiging(en): Antwerpen
  
- de graad en kwalificatie: Bachelor in de fysica
- niveau en oriëntatie: academisch gerichte bachelor
- afstudeerrichtingen: geen
  
- de studieomvang: 180 studiepunten
  
- de onderwijstaal: Nederlands
- het studiegebied: wetenschappen
  
- aard van de aanvraag: accreditatie

## 5 Beoordeling

De NVAO steunt haar besluitvorming op de volgende elementen:

- Het accreditatierapport bevat een beoordeling per onderwerp en per facet<sup>1</sup>;
- De NVAO hanteert bij de beoordeling van de onderwerpen de scores 'voldoende' en 'onvoldoende'<sup>2</sup>;
- Een accreditatiebesluit is positief indien alle samenvattende oordelen over de onderwerpen voldoende zijn. Het eindoordeel spreekt zich niet uit over gradaties in kwaliteit. Dit gebeurt door de visitatiecommissie die in haar rapport een score geeft per facet;
- De NVAO kan per facet volstaan met een verwijzing naar de bevindingen en de overwegingen van het bijhorende visitatierapport, m.a.w. ze kunnen door de NVAO worden overgenomen. Per facet wordt aangegeven of de NVAO de bevindingen en overwegingen van de visitatiecommissie bijtreedt. Indien dat niet het geval is, draagt de NVAO een eigenstandige motivering aan<sup>3</sup>.

### 5.1 Doelstellingen opleiding

#### *Facet 1.1 Niveau en oriëntatie opleiding*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

#### *Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

#### *Samenvattend oordeel visitatiecommissie*

De visitatiecommissie beoordeelt de doelstellingen positief. Gestreefd wordt naar breed gevormde en academisch geschoolde fysici, met voldoende aandacht voor verbreding naar andere disciplines. De doelstellingen zijn conform de eisen van de internationale wetenschapsbeoefening. De beroepsvaardigheden zijn evenwel onderbelicht.

#### *Conclusie NVAO*

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Doelstellingen opleiding. De NVAO beoordeelt het onderwerp derhalve als **voldoende**.

---

<sup>1</sup> Art.7 en 8 van het reglement ' tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse gemeenschap', hierna 'reglement Bestuursbeginselen'

<sup>2</sup> Accreditatiekader en art. 58&1, eerste lid van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

<sup>3</sup> Art. 12 van het reglement Bestuursbeginselen

## 5.2 Programma

### *Facet 2.1 Eisen academische gerichtheid*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

### *Facet 2.2 Relatie tussen doelstelling en programma*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

### *Facet 2.3 Samenhang programma*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

### *Facet 2.4 Studielast*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.5 *Studietijd* in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

### *Facet 2.5 Toelatingsvoorwaarden*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.9 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

### *Facet 2.6. Studieomvang*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.4 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

### *Facet 2.7 Afstemming tussen vormgeving en inhoud*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.6 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

### *Facet 2.8 Beoordeling en toetsing*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.7 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

### *Samenvattend oordeel visitatiecommissie*

De visitatiecommissie heeft een positief oordeel over het programma. De opleiding is van een hoog academisch niveau. De inhoud van het programma biedt de studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindcompetenties te bereiken en het is goed studeerbaar. In de opleiding wordt een gedegen wetenschappelijke basiskennis opgebouwd. De hoge studiedruk van de opleidingsonderdelen Algemene Fysica en Analyse II vormt nog een aandachtspunt. Ook is er een tekort aan moderne fysica.

De opleiding hanteert voor de theoretische opleidingsonderdelen de traditionele werkvormen van hoorcolleges en oefeningensessies. In de hoorcolleges zijn nog te weinig demonstraties ingebouwd. De practica zijn boeiend en uitdagend.

De examens zijn van een goed inhoudelijk niveau. Ze peilen naar inzicht in de leerstof en naar verworven vaardigheden in het analyseren en oplossen van problemen. De studenten worden tijdig ingelicht over de examenvorm en -methode. Het opleidingsonderdeel Analyse II is evenwel te zeer gericht op studenten wiskunde. De visitatiecommissie heeft vernomen dat het examen al jarenlang als stresserend en intimiderend wordt ervaren door studenten fysica.

De opleiding heeft voldoende aandacht voor de instromende studenten uit het secundair onderwijs. De opleiding biedt een zomercursus aan en in het eerste programmajaar zijn overgangsopleidingsonderdelen ingebouwd. Toch is de kloof met het secundair onderwijs nog groot voor vele studenten.

#### *Conclusie NVAO*

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Programma. De NVAO beoordeelt het onderwerp derhalve als **voldoende**.

### **5.3 Inzet personeel**

#### *Facet 3.1 Eisen academische gerichtheid*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

#### *Facet 3.2 Kwantiteit personeel*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

#### *Facet 3.3 Kwaliteit personeel*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

#### *Samenvattend oordeel visitatiecommissie*

De commissie beoordeelt de inzet van personeel positief. De individuele kwaliteiten van de stafleden zijn zeer goed zowel op het vlak van onderwijs als onderzoek. Het personeel voldoet zeer goed aan de eisen van academische gerichtheid en bedrijft internationaal gewaardeerd onderzoek. Voor beginnende docenten en assistenten zijn er programma's voor verdergaande onderwijskundige professionalisering maar deze slaan niet aan omdat de faculteit in de totstandkoming van die programma's geen inbreng heeft.

Het personeelsbeleid van de opleiding is goed maar nog voor verbetering vatbaar. De opleidingscommissie zou meer slagkracht moeten krijgen bij het inzetten van docenten, namelijk door jaarlijks de titularissen van de opleidingsonderdelen aan te wijzen.

#### *Conclusie NVAO*

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Inzet van personeel. De NVAO beoordeelt het onderwerp derhalve als **voldoende**.

### 5.4 Voorzieningen

#### *Facet 4.1 Materiële voorzieningen*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.1 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

#### *Facet 4.2 Studiebegeleiding*

De visitatiecommissie beoordeelt het facet Studiebegeleiding als onvoldoende. De begeleiding van de eerstejaarsstudenten moet aanzienlijk worden verbeterd. De studiebegeleiding is te passief en de studenten maken er relatief weinig gebruik van. Ook wordt de drempel om een ZAP<sup>4</sup>-lid aan te spreken door de eerstejaars nog als te hoog ervaren. Gezien het lage slaagpercentage adviseert de visitatiecommissie de opleidingsverantwoordelijken om het academisch personeel tot mentor aan te stellen van kleine groepen eerstejaars. Om een betere begeleiding van de eerstejaars mogelijk te maken, beveelt de commissie de opleidingsverantwoordelijken tevens aan om een uitvalanalyse te maken.

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.2 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de basiskwaliteit.

#### *Samenvattend oordeel visitatiecommissie*

De visitatiecommissie heeft een positief oordeel over de materiële voorzieningen. De infrastructuur voor de practica is goed en er zijn voldoende computers aanwezig. De leslokalen voldoen over het algemeen. Een nadeel is wel dat ze niet zijn uitgerust voor demonstraties. De bibliotheek is uitstekend uitgerust. Wel zou er iets meer aandacht mogen zijn voor tijdschriften in het domein van de biofysica.

De studie-informatie aan abiturienten is goed. Ook tijdens de opleiding worden de studenten regelmatig geïnformeerd over onderwerpen als studieprogramma, studentgerichte diensten, de lerarenopleiding en internationale uitwisselingen.

De studiebegeleiding is echter onvoldoende. Vooral tijdens het eerste bachelorjaar moet de studiebegeleiding verbeterd worden via een meer pro-actief beleid.

Het samenvattend oordeel van de visitatiecommissie voor het onderwerp Voorzieningen is positief.

#### *Conclusie NVAO*

De visitatiecommissie maakt niet expliciet duidelijk welke afweging zij bij de beoordeling van het onderwerp heeft gemaakt tussen het als goed beoordeelde facet Materiële voorzieningen en het als onvoldoende bevonden facet Studiebegeleiding.

---

<sup>4</sup> ZAP: Zelfstandig academisch personeel

De NVAO meent echter uit het visitatierapport te kunnen afleiden dat een gunstige afweging moet worden onttrokken aan de optelsom van de volgende positieve beschouwingen:

- het als goed beoordeelde facet Materiële Voorzieningen, en
- het element studie-informatie als onderdeel van het facet Studiebegeleiding. Een adequate informatievoorziening is immers even zeer van belang in het kader van de studievoortgang. Dit element is als goed beoordeeld, zowel voor de studenten als de abiturienten.

Een afweging van deze positieve elementen, ook binnen het als onvoldoende beoordeelde facet Studiebegeleiding, noopt de NVAO tot het volgen van de door de visitatiecommissie aangegeven beoordeling voldoende voor dit onderwerp. Zodoende kan de NVAO zich vinden in de door de visitatiecommissie vastgestelde score voldoende voor het onderwerp Voorzieningen. De NVAO beoordeelt het onderwerp derhalve als **voldoende**.

## 5.5 Interne kwaliteitszorg

### *Facet 5.1 Evaluatie resultaten*

De visitatiecommissie beoordeelt het facet Evaluatie resultaten als onvoldoende.

Na een uitvoerige beschrijving van de (herziene) structuur van de interne kwaliteitszorg oordeelt de visitatiecommissie dat er niettemin nog ernstige problemen zijn. Vervolgens komt zij met oordelen over een aantal aspecten. Deze oordelen zijn alle negatief:

- De bestaande controle op de colleges en de examens is onvoldoende. In dit verband brengt de visitatiecommissie het vak Analyse II ter sprake. De visitatiecommissie vindt het onbegrijpelijk dat het examen van het opleidingsonderdeel Analyse II al jaren als een probleem wordt ervaren door de studenten zonder dat voldoende adequate maatregelen zijn genomen of zonder (minstens) een afdoend voornemen om aan dergelijke maatregelen, continu en met zorg, te blijven werken.
- De visitatiecommissie vraagt voorts ook een grotere cultuur van openheid rond de evaluaties. Ze heeft geconstateerd dat de assistenten het rapport van hun eigen opleidingsonderdeel niet kunnen inkijken. De resultaten gaan naar de ZAP-leden en ze worden niet teruggekoppeld naar de assistenten tenzij de resultaten slecht zijn.
- Positieve evaluaties worden niet beloond. Nochtans zou de invoering van een 'best teachers award' een goede zaak zijn, aldus de visitatiecommissie. Verder kreeg de visitatiecommissie de indruk dat docenten nog te veel worden afgerekend uitsluitend op hun onderzoek.
- De visitatiecommissie meent tevens dat een decentralisatie van het kwaliteitsbeleid zich opdringt, waarmee wordt bedoeld dat de interne kwaliteitszorg in de praktijk nog meer zou moeten gedragen worden door de opleiding.

De NVAO sluit zich, mede op basis van de resultaten van de hoorzitting (zie BIJLAGE 2), aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de basiskwaliteit.



#### *Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering*

De visitatiecommissie beoordeelt het facet Maatregelen tot verbetering als onvoldoende. Na de vorige visitatie blijven in de bacheloropleiding nog steeds ernstige problemen overeind. Het gebrek aan een goede studiebegeleiding van de studenten in het eerste bachelorjaar, het ontbreken van serieuze tussentoetsen in het eerste jaar en het ontoereikende evaluatiesysteem van de colleges en de examinering hebben ertoe geleid dat het slaagpercentage van de studenten aan de Universiteit Antwerpen het laagste van Vlaanderen is. Verder miste de visitatiecommissie informatie over de afstemming tussen vormgeving en inhoud, de toepassing van het centrale concept 'competentiegericht en studentgecentreerd onderwijs' in de opleiding, en het gelijkkansenbeleid.

De NVAO sluit zich, mede op basis van de resultaten van de hoorzitting (zie BIJLAGE 2), aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de basiskwaliteit.

#### *Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld*

De visitatiecommissie beoordeelt het facet Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld als onvoldoende. Het negatieve oordeel onderbouwt de commissie onder meer door verwijzing naar elementen onder facetten 5.1 en 5.2. Ook in dit verband komt het opleidingsonderdeel Analyse II ter sprake. Het jarenlange probleem met het examen van Analyse II toont ook aan dat studentenproblemen onvoldoende doordringen tot de opleidingscommissie. De studenten worden wel bevraagd in het kader van de evaluaties maar tijdens de gesprekken kon de commissie vernemen dat de betrokkenheid van de studenten bij de bespreking en opvolging ervan gering is. Ook de betrokkenheid van de assistenten is volgens de commissie nog voor verbetering vatbaar. Zoals eerder aangehaald (facet 5.1), krijgen ze de resultaten van de evaluaties voor hun opleidingsonderdeel niet te zien. Weinigen bleken ook het zelfevaluatie rapport gelezen te hebben. De alumni en het beroepenveld worden wel voldoende betrokken bij de opleiding. De NVAO sluit zich, mede op basis van de resultaten van de hoorzitting (zie BIJLAGE 2), aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de basiskwaliteit.

#### *Samenvattend oordeel visitatiecommissie*

De commissie beoordeelt het onderwerp Interne kwaliteitszorg als negatief. De controle op de colleges en de examens is ontoereikend. Daarenboven werkt het informele circuit onvoldoende. Rond de evaluaties heerst een gesloten cultuur. De betrokkenheid van studenten en assistenten bij het interne kwaliteitszorggebeuren is gering. De verantwoordelijkheid voor de didactische begeleiding is te veel verschoven naar het centrale departement Onderwijs. De faculteit Wetenschappen en het departement Fysica zijn onvoldoende betrokken bij de didactische begeleiding en de interne kwaliteitszorg van de colleges en de examinering.

De maatregelen tot verbetering zijn onvoldoende. Het zelfevaluatie rapport bevatte geen uiteenzetting over de afstemming tussen vormgeving en inhoud en meldde niet hoe het centrale concept 'competentiegericht en studentgecentreerd onderwijs' in de opleiding wordt toegepast.

Voor het betrekken van de studenten en de medewerkers bij de interne kwaliteitszorg krijgt de opleiding eveneens een onvoldoende.

Aanvullend heeft de visitatiecommissie in het kader van de hoorzittingprocedure bevestigd dat het in theorie degelijke kwaliteitszorgsysteem van de Universiteit Antwerpen in de praktijk en ten tijde van de visitatie voor de bacheloropleiding fysica niet afdoende functioneerde. De visitatiecommissie heeft moeten vaststellen dat binnen de opleiding sprake is van ernstige tekortkomingen en dat de opleiding geen degelijk verbeterplan heeft en onvoldoende blijkt geeft van bezorgdheid en bereidheid tot het oplossen van de problemen. Daarom heeft de visitatiecommissie gemeend het onderwerp Interne Kwaliteitszorg en de drie onderliggende facetten te moeten beoordelen met een onvoldoende.

#### *Conclusie NVAO*

Overeenkomstig het advies van de hoorzittingcommissie sluit de NVAO zich aan bij het negatieve oordeel van de visitatiecommissie voor het onderwerp Interne kwaliteitszorg. Het feit dat het kwaliteitszorgsysteem ten tijde van de visitatie in de praktijk nog niet efficiënt en effectief genoeg is gebleken voor de bacheloropleiding fysica heeft de visitatiecommissie terecht zwaarder laten doorwegen in haar oordeel dan de aanwezigheid van een in theorie degelijk kwaliteitszorgsysteem. De NVAO beoordeelt het onderwerp derhalve als **onvoldoende**.

## 5.6 Resultaten

### *Facet 6.1 Gerealiseerd niveau*

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.1 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

### *Facet 6.2 Onderwijsrendement*

De visitatiecommissie beoordeelt het facet Onderwijsrendement als onvoldoende. De commissie vindt de slaagcijfers van de generatiestudenten onrustwekkend laag. Het gemiddeld slaagpercentage van de voorbije tien jaar van de generatiestudenten in de opleiding fysica is 27 procent, het laagste in Vlaanderen. Ook het slaagpercentage in het tweede jaar ligt laag, met gemiddeld 62 procent over de laatste tien jaar. Tot haar verbazing heeft de commissie vastgesteld dat de lage slaagpercentages voor sommige ZAP-leden niet echt een bekommernis zijn. Om de lage slaagcijfers op te krikken, beveelt de commissie aan de 'bottlenecks' in het eerste jaar aan te pakken: het opleidingsonderdeel Algemene Fysica I en het opleidingsonderdeel Analyse II. Daarnaast meent de commissie dat een meer pro-actieve studiebegeleiding op haar plaats is. ZAP- en AAP-leden kunnen mentor worden van kleine groepen studenten en met een tussentoets halfweg het eerste semester zouden sneller risicostudenten opgespoord kunnen worden. Voorts suggereert de commissie om de studenten regelmatig te bevragen over de colleges en de examens. Een uitvalanalyse is ook op haar plaats. Ten slotte beveelt de commissie de opleidingsverantwoordelijken aan om ambitieuze streefcijfers te formuleren. De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.2 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de basiskwaliteit.

*Samenvattend oordeel visitatiecommissie*

De commissie beoordeelt het onderwerp Resultaten als positief. Het gerealiseerd niveau is goed. De intensivering van de contacten met het beroepenveld evenals de internationalisering zijn nog aandachtspunten. Het onderwijsrendement krijgt evenwel een onvoldoende. Het slaagpercentage van de generatiestudenten is het laagste van alle fysica-opleidingen in Vlaanderen.

*Conclusie NVAO*

De visitatiecommissie maakt niet expliciet duidelijk welke afweging zij bij de beoordeling van het onderwerp heeft gemaakt tussen het als goed beoordeelde facet Gerealiseerd niveau en het als onvoldoende bevonden facet Onderwijsrendement.

De NVAO meent echter uit het visitatierapport te kunnen afleiden dat een gunstige afweging moet worden onttrokken aan de optelsom van de volgende positieve beschouwingen:

- het als goed beoordeelde facet Gerealiseerd niveau, en
- de meer gunstige elementen die de visitatiecommissie aanhaalt naar aanleiding van de doorstroomanalyse van de opleiding fysica, zoals beschreven in het rapport onder het facet Onderwijsrendement. Gegevens voor de volledige opleiding tonen aan dat een student er gemiddeld bijna vijf jaar over doet om het tot licentiaat in de fysica te brengen. Hoewel dit langer is dan de geprogrammeerde duur van vier jaar heeft de visitatiecommissie geconstateerd dat de competentie van de afgestudeerden vergelijkbaar is met die van vijfjarige opleidingen in het buitenland. Op grond van deze conclusie beschouwt de commissie dit element duidelijk als minstens positiever.

Een afweging van deze positieve elementen, ook binnen het als onvoldoende beoordeelde facet Onderwijsrendement, noopt de NVAO tot het volgen van de door de visitatiecommissie aangegeven beoordeling voldoende voor dit onderwerp. Zodoende kan de NVAO zich vinden in de door de visitatiecommissie vastgestelde score voldoende voor het onderwerp Resultaten. De NVAO beoordeelt het onderwerp derhalve als **voldoende**.

## 6 Oordelen visitatiecommissie

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie uit hoofdstuk 5 weer.

onderwerp	oordeel	facet	oordeel
1 Doelstellingen	voldoende	1.1 niveau en oriëntatie	goed
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	goed
2 Programma	voldoende	2.1 eisen gerichtheid	goed
		2.2 relatie doelstellingen - programma	goed
		2.3 samenhang programma	goed
		2.4 studielast	goed
		2.5 toelatingsvoorwaarden	voldoende
		2.6 studieomvang	ok
		2.7 afstemming tussen vormgeving en inhoud	voldoende
		2.8 beoordeling en toetsing	voldoende
		2.9 masterproef	nvt
3 Inzet personeel	voldoende	3.1 eisen gerichtheid	excellent
		3.2 kwantiteit	goed
		3.3 kwaliteit	goed
4 Voorzieningen	voldoende	4.1 materiële voorzieningen	goed
		4.2 studiebegeleiding	onvoldoende
5 Interne kwaliteitszorg	onvoldoende	5.1 evaluatie resultaten	onvoldoende
		5.2 maatregelen tot verbetering	onvoldoende
		5.3 betrokkenheid derden	onvoldoende
6 Resultaten	voldoende	6.1 gerealiseerd niveau	goed
		6.2 onderwijsrendement	onvoldoende

Eindoordeel visitatiecommissie: **negatief**.

## 7 Oordelen NVAO

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het oordeel van de NVAO weer.

onderwerp	oordeel
1 Doelstellingen	voldoende
2 Programma	voldoende
3 Inzet personeel	voldoende
4 Voorzieningen	voldoende
5 Interne kwaliteitszorg	onvoldoende
6 Resultaten	voldoende

Eindoordeel NVAO: **negatief**.

## 8 Aanvullende stukken instelling

### 8.1 Inleiding

De Universiteit Antwerpen heeft bij de accreditatieaanvraag een *Aanvullend document* gevoegd (BIJLAGE 1), bestaande uit een hoofdtekst en twee bijlagen. In de inleiding op de hoofdtekst schrijft de instelling: *"In wat volgt geeft de Universiteit Antwerpen haar bezwaren weer tegen het negatief oordeel van de visitatiecommissie Natuurkunde over het onderwerp 'interne kwaliteitszorg' van de bacheloropleiding in de Fysica. De universiteit vraagt de NVAO om met deze bezwaren rekening te houden bij de behandeling van de accreditatieaanvraag."* Bijlage 1 geeft een chronologisch overzicht van de briefwisseling tussen Universiteit Antwerpen en visitatiecommissie/VLIR. Deze briefwisseling zelf is opgenomen in Bijlage 2 en omvat twintig documenten.

In wat volgt toont de NVAO aan op welke wijze zij de bezwaren uit het *Aanvullend document* heeft kunnen betrekken in haar besluitvorming.

### 8.2 Analyse omtrent de opmerkingen uit het *Aanvullend document*

a) Gelet op het gegeven dat de opmerkingen, vervat in het *Aanvullend document*, teruggaan op een vermeende onzorgvuldigheid in het visitatierapport, dient het *Aanvullend document* te worden beschouwd als *"een document waarin wordt aangegeven op welke punten de externe beoordeling in de ogen van het instellingsbestuur bijstelling of aanvulling behoeft"* in de zin van artikel 6, 6°, van het NVAO-reglement betreffende de vormvereisten voor aanvragen tot uitvoering van de accreditatie of toets nieuwe opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap.

b) Het *Aanvullend document* is gericht op het formuleren van bemerkingen aangaande het negatieve oordeel omtrent (de facetten van) het onderwerp Interne kwaliteitszorg :

- *"In wat volgt geeft de Universiteit Antwerpen haar bezwaren weer tegen het negatief oordeel van de visitatiecommissie Natuurkunde over het onderwerp 'interne kwaliteitszorg' van de bacheloropleiding in de Fysica."* – pg. 1 van het *Aanvullend document*;
- *"De Universiteit Antwerpen formuleert onderstaande bezwaren tegen het negatief oordeel over het onderwerp 'interne kwaliteitszorg' van de Bachelor Fysica (...)"* – pg. 2 van het *Aanvullend document*.

Het *Aanvullend document* omvat evenwel doorheen de opmerkingen omtrent de facetten van het onderwerp Interne kwaliteitszorg wél nog een aantal uitwijdingen naar de beoordelingen omtrent andere (zowel positief als negatief beoordeelde) facetten :

- het als voldoende beoordeelde facet Beoordeling en toetsing : pg. 6 en 10, en
- het als onvoldoende beoordeelde facet Onderwijsrendement : pg. 7 en 14.

Deze tekstonderdelen vallen nu duidelijk buiten het opzet van het *Aanvullend document*, zoals hierboven geciteerd. Zodoende heeft de NVAO de bemerkingen die teruggaan op de facetten Beoordeling en toetsing en Onderwijsrendement niet in aanmerking kunnen nemen bij de organisatie van de hoorzitting en vervolgens bij de opmaak van voorliggend accreditatierapport. Ten overvloede, maar toch voor alle duidelijkheid, kan nog worden gesteld dat geen van deze facetbeoordelingen aanleiding geeft tot een negatief onderwerpoordeel, noch in de schoot van de visitatiecommissie, noch in hoofde van de NVAO.

c) In het *Aanvullend document* wordt door de Universiteit Antwerpen een vermeende vormfout ingeroepen die betrekking heeft op de mogelijke afwezigheid van individuele checklists van de commissieleden in het visitatiedossier; nochtans is zulks vereist volgens het Visitatieprotocol VLIR/VLHORA. De Universiteit Antwerpen puurt deze conclusie uit de beschrijving van het visitatiedossier in de uitspraak nr. 2006/82 van de Beroepsinstantie Openbaarheid van Bestuur naar aanleiding van het verzoek van de instelling tot inzage in de ontwerpdeelrapporten van de andere fysica-opleidingen. Wél aanwezig in het visitatiedossier zijn *“de persoonlijke notities van de commissieleden”*.

Er kan niet zondermeer worden beweerd dat een mogelijke schending van het bedoelde vormvoorschrift per definitie tot een onzorgvuldige totstandkoming van het visitatierapport leidt. Er dient te worden nagegaan of de ingeroepen vormfout teruggaat op een fundamenteel procedureel voorschrift. De Belgische Raad van State erkent immers dat vormvoorschriften van *“bijkomende aard”*, die dus noch substantieel zijn, noch voorgeschreven zijn op straffe van nietigheid (zoals in casu), enkel bedoeld zijn als richtlijnen om de goede werking van een instantie te verzekeren (A. WIRTGEN, *Raad van State, I. afdeling administratie, 3. Middelen en het ambtshalve aanvoeren van middelen in het bijzonder*, Brugge, Die Keure, 2004, 109).

Nu moet de NVAO evenwel vaststellen dat als de bedoelde richtlijn in casu al zou zijn geschonden, deze schending zeerzeker en sowieso op voldoende wijze is opgevangen door de aanwezigheid van de persoonlijke aantekeningen van alle commissieleden in het VLIR-visitatiedossier (cfr. de toelichtende nota die door de visitatiecommissie ter hoorzitting is neergelegd (BIJLAGE 2)). Volgens de NVAO kan hier niet tot enige onzorgvuldigheid worden geconcludeerd op grond van de eventuele afwezigheid van individuele checklists, wel integendeel; de persoonlijke commentaren van de commissieleden zullen allicht meer uitgebreid, gedetailleerd en zorgvuldiger onderbouwd zijn, precies daar waar de aandacht van het betreffende commissielid naar uit is gegaan, dan bij het invullen van een voorgedrukte checklist. Zodoende leidt de bemerking omtrent de mogelijke vormfout er niet toe dat de NVAO het oordeel van de visitatiecommissie ten aanzien van de facetten Evaluatie resultaten, Maatregelen tot verbetering en Betrokkenheid en het onderwerp Interne kwaliteitszorg niet zou kunnen volgen. Dit opgeworpen element is dan ook niet opgenomen in het kader van de hoorzitting. Ten overvloede kan nog worden gesteld dat ook de instelling zelf tijdens de hoorzitting dit punt niet meer heeft ingebracht.

d) De inhoudelijke opmerkingen aangaande de facet- en onderwerpbeoordelingen inzake de Interne kwaliteitszorg zijn opgenomen in het kader van een hoorzitting in de zin van artikel 59bis van het decreet van 4 april 2003 (zie BIJLAGE 2).

## 9 Opmerkingen en bezwaren

Bij brief dd. 3 maart 2008 heeft de Universiteit Antwerpen twee documenten overgemaakt aan de NVAO naar aanleiding van de toezending van het ontwerp van accreditatierapport en –besluit voor de opleiding Bachelor in de fysica :

- een nota met technische opmerkingen, waaraan één bijlagedocument is toegevoegd ;
- een antwoordnota met formele bezwaren ten aanzien van het ontwerp van accreditatierapport.

### Technische opmerkingen

De nota met technische bezwaren houdt uitsluitend verband met het verslag van de hoorzitting van 23 januari 2008. Waar mogelijk is, na het opnieuw beluisteren van de bandopname van de hoorzitting, overgegaan tot een herformulering van de verslaggeving.

Op 18 april 2008 is een aangepast verslag in bovenvermelde zin gestuurd aan de Universiteit Antwerpen en aan de visitatiecommissie.

### Bezwaren

Na ontvangst van de antwoordnota met formele bezwaren is de NVAO, met het oog op de bezwarenbehandeling, overgegaan tot de aanduiding van een adviescollege voor bezwaren (adviescollege).

Het adviescollege heeft op 13 mei 2008 een delegatie van de Universiteit Antwerpen en de NVAO gehoord.

Op 13 mei 2008 heeft het adviescollege zijn advies geformuleerd. Het adviescollege is bij consensus gekomen tot het standpunt waarbij het adviescollege zich aansluit bij de conclusie van de NVAO aangaande de accreditatie van de opleiding Bachelor in de fysica van de Universiteit Antwerpen. De NVAO kan zich vinden in elk van de overwegingen die het adviescollege in haar advies ter motivering heeft geformuleerd. De NVAO meent, samen met het adviescollege en wat het eerste bezwaar betreft:

- dat het kwaliteitszorgsysteem ten tijde van de visitatie nog niet operationeel was, of ten minste onvoldoende potentieel liet zien om tot een oordeel “voldoende” te kunnen komen;
- dat voorgaande bevinding is gestaafd door meerdere elementen, allen weergegeven onder de facetbeoordelingen voor het onderwerp 5 in voorliggend accreditatierapport;
- dat niet met zekerheid is aangetoond dat de conclusies omtrent het opleidingsonderdeel “Analyse II” enkel en alleen zijn ingegeven door één student;
- dat uit het visitatierapport en de hoorzittingsgesprekken veel eerder blijkt dat de commissie de beweringen van de student heeft weten in te passen in het totaal aan inzichten die zij heeft verworven via andere gesprekken en geschreven stukken;
- in het geheel niet tot het besluit te kunnen komen dat de visitatiecommissie niet integer, onzorgvuldig of onredelijk heeft gehandeld bij de totstandkoming van het visitatierapport.



Wat het tweede bezwaar betreft, dient gesteld dat de NVAO op grond van artikel 9sexies van het decreet van 4 april 2003 haar accreditatiebesluiten en -rapporten "integraal" moet publiceren op de eigen website. "Integraal" betekent niet alleen dat de volledige tekst van de rapporten moet worden gepubliceerd, maar ook de documenten waarnaar die rapporten in hun onderbouwingen verwijzen; zonder deze documenten zijn de rapporten immers niet "integraal" leesbaar en begrijpbaar.

Het komt de NVAO niet toe om deze absoluut en onvoorwaardelijk geformuleerde decretale bepaling te toetsen aan normen inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Derhalve wijst de NVAO louter ten overvloede naar de adviespraktijk van de federale Commissie voor de Toegang tot Bestuursdocumenten waaruit blijkt dat het "recht op privacy" slechts uitzonderlijk en in strikte gevallen met nuttig gevolg als een uitzondering op de (actieve of passieve) openbaarheid van bestuursdocumenten kan worden ingeroepen. In een advies van deze commissie uit 1995 wordt één en ander als volgt verwoord:

*"De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, kan volgens de commissie slechts nuttig worden ingeroepen 'in de strikt beperkte mate' dat deze documenten effectief betrekking hebben op de persoonlijke levenssfeer van de kandidaten en niet wanneer ze, zoals in dit geval, betrekking hebben op de beroepsloopbaan en de manier van dienen van de betrokkenen, tenzij in het hoogst uitzonderlijke geval dat hun gedrag in de persoonlijke levenssfeer luchtrechtelijk zou zijn bestraft (...)."<sup>5</sup>.*

In casu situeert geen enkel stuk, noch voorliggend besluit en rapport, noch het daaraan voorafgaand visitatierapport, noch het hoorzittingsverslag of het proces-verbaal, zich in een disciplinaire sfeer.

Geheel subsidiair kan nog worden gesteld dat de NVAO heeft begrepen dat de betrokken docent – weliswaar op eigen initiatief en niet op uitnodiging van de visitatiecommissie – een repliek heeft kunnen formuleren ten aanzien van de neergeschreven visie in het ontwerp van visitatierapport. Deze repliek is in hoofde van de visitatiecommissie duidelijk niet ongelezen gebleven; de Universiteit Antwerpen heeft te kennen gegeven dat de commissie in het visitatierapport rekening heeft gehouden met elementen, aangereikt door de docent in (de bijlagen bij) het betreffende schrijven.

Op grond van al het voorgaande blijven de bevindingen en conclusies uit het ontwerp van accreditatierapport en –besluit van de NVAO aangaande de opleiding Bachelor in de fysica van de Universiteit Antwerpen gehandhaafd.

---

<sup>5</sup> CTB – advies nr. 95/51 van 19 juni 1995.

*nederlands- vlaamse accreditatie organisatie*

Het accreditierapport is tot stand gekomen op basis van een externe beoordeling van de opleiding Bachelor in de fysica (academisch gericht bachelor) van de Universiteit Antwerpen uitgevoerd door de Vlaamse Interuniversitaire Raad.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 30

F 31 70 312 23 01

E [info@nvaio.net](mailto:info@nvaio.net)

W [www.nvaio.net](http://www.nvaio.net)

Aanvraagnummer #2341

- 10 BIJLAGE 1 – *Aanvullend document* Universiteit Antwerpen**
- 11 BIJLAGE 2 – Proces-verbaal hoorzittingprocedure**
- 12 BIJLAGE 3 – Nota van de Universiteit Antwerpen met technische opmerkingen en formele bezwaren**
- 13 BIJLAGE 4 – Advies nr. 2008/1 van het Adviescollege voor bezwaren**